

پیشگیری فناوریانه از تخلفات و جرایم مالیاتی در ایران

نگارنده
سعیده کریمی

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران- ۱۳۹۷

فهرست تفصیله مطالب

سخن ناشر

فهرست اختصاری مطالب

دیباچه

مقدمه

بخش اول: پیشگیری وضعی فناورانه از طریق تدابیر خطرآزا

فصل اول: اصل شفافیت در قوانین و مقررات

مبحث اول: رکن قانونی نظام مالیاتی

گفتار اول: مفهوم تخلفات و جرایم مالیاتی

بند اول: سابقه تاریخی مالیات در ایران و سیاست کیفری در برابر جرایم مالیاتی

بند دوم: از تخلف‌انگاری تا جرم‌انگاری در حوزه مالیاتی

۱- جرم مالیاتی

۲- تخلف مالیاتی

گفتار دوم: آسیب‌شناسی قوانین و مقررات نظام مالیاتی در پرتو اصل شفافیت

بند اول: نابسامانی سیاست کیفری در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰

بند دوم: کم‌توجهی به تحولات و کیفیات نوین سیاست کیفری در اصلاحات ۱۳۹۴

مبحث دوم: جلوه‌های تدابیر خطرآزا در قوانین مالیاتی و دیگر قوانین

گفتار اول: شناخت قوانین، راهبردی به سوی شفافیت و پیشگیری از جرایم

بند اول: رویکرد قانون‌گذار به اصل شفافیت در قانون مالیات‌های مستقیم و ارزش

افزوده

۱- مفهوم مالیات و نظام مالیاتی

۲- سیاست تقنینی مالیاتی در قانون مالیات مستقیم و ارزش افزوده

الف) بی‌توجهی به تنظیم قوانین شفاف، ساده و باثبات

ب) شتاب‌زدگی در تدوین و شکل‌دهی سیاست‌های کیفی مالیاتی جدید

بند دوم: رویکرد قانون‌گذار به شفافیت و پیشگیری، در قانون ارتقای سلامت اداری

۱- تعریف فساد

۲- بستر تنظیم و تصویب قانون ارتقای سلامت اداری

۳- عدم تصریح به اشخاص مشمول قانون

۴- عدم شفافیت در محتوای غیرمنطبق با عنوان

۵- پیشگیری وضعی از فساد از طریق شفافیت

بند سوم: شفافیت اطلاعاتی در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه

۱- تأکید بر ایجاد شبکه ملی اطلاعات

۲- بهبود و توسعه فناوری اطلاعات و نظام جامع مالیاتی

۳- خلأ قانونی

بند چهارم: رویکرد قانون‌گذار به اصل شفافیت در قانون انتشار و دسترسی آزاد به

اطلاعات

۱- شفافیت یا آزادی اطلاعات

۲- جایگاه اصل شفافیت در قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات

۳- عدم تبیین مفاهیم داده، اطلاعات و پایگاه داده در قانون

بند پنجم: مدیریت ریسک تقلب در قانون ساربنز اکسلی

گفتار دوم: شفافیت و شاخص قانون‌گرایی

بند اول: تعریف و مفهوم اصل شفافیت

بند دوم: حدود و موانع اصل شفافیت در قانون

بند سوم: ارزیابی شاخص شفافیت و قانون‌گرایی

۱- تهیه و تدوین مقررات لازم و کفایت آن برای انجام وظایف و مأموریت‌های

محواله

۲- تأمین اجرای قانون

۳- رعایت و اجرای قوانین

فصل دوم: پیشگیری وضعی از طریق شفاف‌سازی فرایندهای نظام مالیاتی در

دیدارگاه‌ها

مبحث اول: وضعیت فعلی در نظام مالیاتی

گفتار اول: گونه‌شناسی عدم تمکین مالیاتی

بند اول: مفهوم عدم تمکین مالیاتی

بند دوم: انواع اجتناب مالیاتی

۱- فرار مالیاتی

۲- ترفند مالیاتی

گفتار دوم: فرایندهای اصلی نظام مالیاتی

بند اول: سازمان مالیاتی و فرایند تشخیص و وصول مالیات

بند دوم: فرایند رسیدگی به جرایم مالیاتی

۱- آیین دادرسی مالیاتی

۲- فقدان جایگاه مناسب قانونی مقررات دادرسی مالیاتی

مبحث دوم: کارکرد پیشگیرانه شفافیت در دیدارگاه‌های الکترونیک

گفتار اول: شفافیت فرایندها

گفتار دوم: شفافیت معافیت‌های مالیاتی

گفتار سوم: ایجاد رغبت و تسهیلات مالیاتی در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب

۱۳۹۴

گفتار چهارم: آموزش شهروندان و مؤدیان مالیاتی

بند اول: آموزش و اطلاع‌رسانی حقوق مؤدیان

بند دوم: آموزش قوانین مالیاتی به مؤدیان

گفتار پنجم: آگاه‌سازی نرخ‌های مالیاتی

نتیجه‌گیری بخش اول

بخش دوم: پیشگیری وضعی فناورانه از طریق تدابیر دشوارساز

فصل اول: جایگاه تدابیر پیشگیرانه در حوزه مالیات‌ها

مبحث اول: گونه‌های تدابیر پیشگیرانه در قانون مالیات‌های مستقیم

گفتار اول: پاسخ‌های کیفی در برابر جرایم مالیاتی

گفتار دوم: عملیات پیشگیرانه اداری، مدنی

بند اول: مسئولیت تضامنی نسبت به پرداخت مالیات

بند دوم: تعیین و اعمال مالیات به صورت علی‌الرأس (مالیات برآوردی)

بند سوم: عملیات پیشگیرانه تأمینی

مبحث دوم: تدابیر پیشگیرانه و فناوری اطلاعات

گفتار اول: مبانی و مفهوم پیشگیری وضعی

گفتار دوم: مفهوم پیشگیری وضعی فناوریانه و دشوارسازی ارتکاب جرم

فصل دوم: پیشگیری وضعی فناوریانه از طریق یکپارچه‌سازی اطلاعات مالیاتی

مبحث اول: جلوه‌های تقنینی تدابیر فناوریانه دشوارسازی، در حوزه مالیات‌ها

گفتار اول: انعکاس تدابیر وضعی فناوریانه دشوارسازی در قوانین مالیاتی

گفتار دوم: انعکاس تدابیر فناوریانه دشوارسازی، در قانون برنامه پنج‌ساله سوم توسعه

گفتار سوم: جلوه‌های تدابیر وضعی فناوریانه دشوارسازی در قانون ارتقای سلامت اداری

بند اول: پیشگیری از فساد اداری در قانون ارتقای سلامت نظام اداری

بند دوم: پیشگیری کیفری از فساد اداری در قانون ارتقای سلامت اداری

۱- افتراقی‌سازی حقوق کیفری ماهوی

۲- افتراقی‌سازی پاسخ

۳- افتراقی شدن حقوق کیفری شکلی

۴- اولویت‌بخشی به پیشگیری وضعی فناوریانه در قانون ارتقای سلامت اداری

مبحث دوم: طرح جامع مالیاتی، کارآمدترین تدابیر وضعی فناوریانه دشوارسازی

گفتار اول: ضعف و کاستی نظام اطلاعات و زیرساخت‌های اطلاعاتی در حوزه مالیات‌ها

گفتار دوم: اتخاذ تدابیر پیشگیرانه در نظام مالیاتی و مبارزه با فرهنگ اسرارگرایی

گفتار سوم: تبیین طرح جامع مالیاتی

بند اول: ضرورت اجرای طرح جامع مالیاتی

بند دوم: دستیابی به اهداف طرح جامع مالیاتی

نتیجه‌گیری بخش دوم

نتیجه‌گیری کلی و ارائه پیشنهادها

فهرست منابع

Technological Prevention of Tax Offences in Iran

Saideh Karimi

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study
Tehran - 2018